

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กล่อมจิตต์ พลายเวช. หนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524.
- จรุญท์ เพชรบุรี. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. นครศรีธรรมราช : ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครุศรีธรรมราช, 2523.
- จารุวรรณ ชรรมวัตร. วิเคราะห์เพลงเด็กอีสาน. มหาสารคาม : โรงพิมพ์
จินตทัศน์การพิมพ์, 2522 (เอกสารทางวิชาการศูนย์ศิลปะและ
วัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม).
- เฉลิม จันปฐมพงศ์ และคณะ. ประวัติศาสตร์สังคมไทย. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
เสถียรไทย, 2520.
- ชัยพร วิฑูรย์สานต์. "ภาษาจากความรู้สึก." วารสารอักษรศาสตร์พิจารณา
1 (มิถุนายน 2516) : 5-13.
- ณัฐวดี สุทธิสงคราม (ผู้รวบรวม). พระสอคำกลอนกับชีวิตและงานวรรณกรรม
ของ นายร้อยเอก หลวงทวยหาญรักษา (เพิ่ม). พระนคร :
สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2515.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. "ความเปรียบและสัญลักษณ์." ใน สุนทรียภาพใน
ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2527.
- คำทรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานกฎหมาย
เมืองไทย และ ประมวลคำอธิบายทางนิติศาสตร์. พระนคร :
โรงพิมพ์ไทยเชษม, 2493 (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
หลวงอินทองญา (พงษ์ ณ นคร) วันพฤหัสบดีที่ 14 ธันวาคม 2493).

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา (ผู้รวบรวม).

ตำนานโรงเลี้ยงเด็กของพระอัครชายาเธอ. พระนคร :

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2472 (พระโสภณอักษรกิจ (เล็ก สมิตะสิริ) พิมพ์ถวายเจ้าภาพในงานพระศพสนองคุณ พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธสาสน์นาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา เมื่อพระศพครบศตมาท ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2472).

_____ (ผู้รวบรวม). บทกลอนกล่อมเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ไทย, 2464 (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง (โต) กับ หม่อมเจ้าชาย (พอ) ในพระเจ้าน้องยาเธอ กรมชนสิงหวิกรมเกรียงไกร เมื่อพ.ศ. 2464).

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา และ นริศรานุกิตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. สาส์นสมเด็จพระเจ้าฟ้า. 5 เล่ม.
พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2499. (ลายพระหัตถ์ของ สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุกิตติวงศ์ และ สมเด็จพระยาคำรกราชานุกาพ).

นริศรานุกิตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. บันทึกความรู้ต่าง ๆ. 5 เล่ม.
พระนคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2506 (สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุกิตติวงศ์ ทรงบันทึกเรื่องความรู้ต่าง ๆ ประทานพระยาอนุমানราชชน).

นิตยา กาญจนะวรรณ. วรรณกรรมอยุธยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515 (ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2515).

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. แนวทางศึกษาวรรณคดี ภาษาทวิ การวิจักษ์ และวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

ประเสริฐอักษรนิติ์, หลวง. คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด
และพระราชพงศาวดารกรุงเก่า. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
 2507.

พ.ณ ประมวลมารค (ผู้รวบรวม). นิทานคำกลอนสุนทรภู่. 2 เล่ม. พิมพ์-
 ครั้งที่ 2. พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2515.

พระราชคำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และ บทละครอน-
เรื่อง พระศรีเมือง. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2510.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพ-
 มหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2519.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
 อักษรเจริญทัศน์, 2525.

พรหมวรานุรักษ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวง (ผู้รวบรวม). คำรา
พระราชพิธีเก่า. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
 2466 (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ โปรด
 ให้พิมพ์ เมื่อปีกุน พ.ศ. 2466).

พุทธยอกฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. รามเกียรติ์. 2 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 4.
 พระนคร : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร, 2510.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. บทละครนอกรวม 6 เรื่อง.
 พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2508.

_____ . บทละครเรื่อง อิเหนา. พิมพ์ครั้งที่ 7. พระนคร : สำนักพิมพ์-
 ศิลปาบรรณาคาร, 2510.

_____ . บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ เล่ม 3 และ พระราชนิพนธ์เบ็ดเตล็ด.
 กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, 2510.

พูนพิศ อมาตยกุล. "เพลงชาลुकหลวง เพลงขอสามสาย สำหรับกล่อมพระ-
บรรทมสมเด็จพระเจ้าฟ้า ผลงานการค้นคว้าของ พระยาภูมิเสวิน
(จิตร จิตตเสวี)." สยามรัฐ (29 พฤษภาคม 2527) : 9.

พูนพิศมัย คีตกุล, หม่อมเจ้าหญิง. ประเพณีพิธีไทย. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2522.

เพลินพิศ กำรณู. พระราชพิธีสมโภช 3 วัน สมโภชเดือน และขึ้นพระอู่.
กรุงเทพฯ : กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2523.

_____. "พระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่พระเจ้าหลานเธอ
พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์." นิตยสารศิลปากร 26 (พฤศจิกายน
2525) : 1-35.

ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน. พระนคร :
สำนักพิมพ์เกื้อกุล, 2506.

ภูมิเสวิน, พระยา. "พระราชพิธีเทอล่อม." วารสารวัฒนธรรมไทย.
(กุมภาพันธ์ 2512).

มหाराชครู, พระ. สมุทรโฆษคำฉันท์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์-
คุรุสภา, 2519.

มัลลิกา คณานุรักษ์. เพลงกล่อมเด็กไทยมุสลิมภาคใต้. บัณฑิตานี : ภาควิชา-
ภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตบัณฑิตานี, 2524.

มานิต มานิตเจริญ. พจนานุกรมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา,
2520.

ราชครู, พระมหา. สมุทรโฆษคำฉันท์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์-
คุรุสภา, 2519.

ลิไทย, พระยา. ไตรภูมิพระร่วง. พิมพ์ครั้งที่ 8. พระนคร : สำนักพิมพ์
คลังวิทยา, 2515.

วันเนา ๖ ยู่เค้น. เพลงขาน้อง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา-
พานิช, 2525.

วามเทพมณี, พระราชาครู. กรรมพิธี-ข้านงส์. พระนคร : กรมศิลปากร,
2505 (กรมศิลปากรจัดพิมพ์ ในงานสัปดาห์แห่งวรรณคดีประจำปี
2505).

ศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์บางกูร), พระยา. มุลบทบรรพกิจ. พิมพ์-
ครั้งที่ 8. พระนคร : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร, 2514.

สุนทรภู่. พระอภัยมณี. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2506.

สุมามาลย์ เรื่องเคช. เพลงพื้นเมืองจากพนมทวน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2518 (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 171 หน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู).

สุวรรณหงส์ยนต์. 2 เล่ม. พระนคร : โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ, 2493.

เสฐียรโกเศศ. พื้นความหลัง. 4 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม,
2510.

• ประเพณีเนื่องในการเกิด และ ประเพณีเนื่องในการตาย.

พระนคร : สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย,
2505.

• วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. พระนคร : สำนักพิมพ์
ก้าวหน้า, 2503.

หอพระสมุดวชิรญาณ. เรื่องนางนพมาศ หรือ คำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์.

พระนคร : กรมศิลปากร, 2457 (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม, กรมหลวงสรรพสาตรศุภกิจ และพระองค์เจ้า

กาญจนนารถ พิมพ์แจกในงานศพเจ้าจอมมารดาสังวาล รัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2457).

หอสมุดแห่งชาติ. ขุนช้างขุนแผน. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
2506.

_____. วรรณคดีเจ้าพระยาพระคลัง (หน). พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
2507.

อคิน รพีพัฒน์, หม่อมราชวงศ์. สังคมไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.
2325-2406). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2521.

อุปถัมภ์ศิลปสาร, พระยา. หลักภาษาไทย (อักขรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์
ฉันท์หลักฉันท์). พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

ภาษาต่างประเทศ

Books

Foss, Michael (compiler). Traditional Nursery Rhymes
and childrens verse. London : Michael Joseph
Ltd., 1976.

Harrowven, Jean. The origin of rhymes, songs and sayings.
London : Kay & Ward, 1977.

วิทยานิพนธ์

ชลดา ศิริวิทย์เจริญ. "การศึกษาลิลิตตะเลงพ่ายในแนวสุนทรียศาสตร์."

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

ดวงมน ปรีปุกณะ. "ความงามในทวาทศมาส." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.

ญาคา อรุณเวช. "ความเปรียบในบทละครใน พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่สอง."

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

บุพร อรามกุล. "ลักษณะที่โดดเด่นของบทพระนิพนธ์ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

เอกสารอื่น ๆ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. สมโภชเดือนเจ้าฟ้าเพ็ชรรัตน, กรมพระราชพิธี, (ร.7 ว.5.2 พระราชพิธีต่าง ๆ 1-21) เล่ม 1 ปีที่ 4.

_____. เอกสารส่วนพระองค์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำรง-
ราชานุภาพ, ราชประเพณีกรุงศรีอยุธยา, (.24 แผนกพระราชพิธี
เล่ม 3 20-32) เลขที่ 32.

หอสมุดแห่งชาติ. สมุดไทยคำ เลขที่ 1-18. ตู 114 ชั้น 2/1 มัดที่ 78
(ห้องเก็บหนังสือโบราณ ชั้น 4).

สัมภาษณ์

ขจร นาคะเวทิน และ ถาวร ภาวังคนันท์. พราหมณ์ผู้ทำหน้าที่อ่านมนตร์
แห่กล่อมในพระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่ พระเจ้าหลานเธอ
พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา และ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า
สิริภาจุฑาภรณ์. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2526.

เจริญใจ สุนทรวาทีน. สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2527.

ที่ปรึกษาของสำนักพระราชวัง. สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2526 (วิทยากร
ท่านนี้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านราชประเพณีในราชสำนัก และท่าน
ไม่ประสงค์จะออกนาม).

พิชิต ชัยเสรี. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2527.

อรุณคินทร์. พราหมณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพิธีการต่าง ๆ. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม
2526.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

หม่อม กาศย์ (เทกปลอม)

เรื่อง อีเหนา (บทเทกปลอมพระบรรทม)

อุณรุท

เลขที่ 1 คู่ 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ เจ้าจอมมารคัทย์ทิม ถวายวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2461

เทกปลอมเรื่อง อีเหนา ตอนอีเหนาดักนางบุษบาไปไว้ในถ้ำ

เทกปลอมเรื่อง อุณรุท ตอน เทวคาอุ้มสม

..... บุษบา สติศย์..... สุวัน
 ราชภैयाกคกลืนสุคันท์ แจ่มแจ่มแสงบุสัน ขึ้น.....
 การาระคาดาษ ทองอากาศตั้งเงินยวง
 นวลจันแพ้นวลเจ้า ไม่นวลเท่า่นวลสมร จันทรกระจำกลาง
 บังอรกระจำใจ บัวพิพยยังอายถิ่น เปนรองชวันต้อง....
 บั่วนางนี้อายใคร จึงบ่มฉิวบังริ้วทอง ปรากฏประพระสุคน ถึง.....หมอง
 บุษยามาลากรอง ไม่วินรินเท่ากลืนนาง เชิญเชิญพระ.....
 มาจากปรากฏ เชนยทองยังรองทรง กระกีดม คดีคคุม
 พรหมปร..... ชวันอรมาณอนคง ไร้อะนงจำเรียงราย แต่ที่จะกล่าวกล่อม
 งามละม่อมอย่าตื่นสาย สองราชไสยาคสบาย จนไกลรุ่งอรุณเอย
 เหวเอยเทเวศ สังหอรเทศมหันครัน อีเหนากุเรบั้น นิมิตฝันประลาดกลาง
 วานกหัชสทิน บินโบายโคยนพพาง ถึงองพระทรง จิกดวงเนตร์ข้างขวาไป
 จบฝันประหวั่น.... ให้หันคั่นในพระไท โสภากิลาไล ประนงแนวนนิกา

เหนือพระนางนาฏ นวาวาดจากนิทรา ทูลถามพระเชษฐา ด้วย...งอน
 แล้วคอนคม เหตุใดพระไศยา บำโสกาตื่นบันทม คิดใดฤาไม่สม
 อย่างกันแสงเชยแจงอิง หฤาคิดถึงมันหย้า จินตราพระน้องหญิง น้องไม้หวง
 ไม้ท้วงติง เชยพระมิ่งจงกลับเปื่อง เจ้าดวงยิวหาที่ ไม้ภอที่เป็นคำเคื่อง
 ความรักไม่รู้เปื้อนสิ่ง ... แน่แน่นคงเดียว ที่ฝันประหวั่นจิต ไซ้จะคิดอื่น
 จิงเจียว พระไทอย่าเจลิยว ที่ไม้คืนไปมันหย้า ในฝันว่านกร้าย เทนจะได้
 กับจรกา อันไฉนนาชวา ครียาหุ่ย์ที่มันคง เกรงเกลือกกระทูหนาน
 รณะรงค์ ทำดาบปลง จรกาจะ..... ตรีศพลางสุขสนอง
 ลงตกต้องปริศตาง จวนรุ่งขึ้นสว่าง ๆ ไม้วายทรงกันแสงเอย

เหนือเกศาสดสัง สุขหลังลงพรั่งพราย ออกโอธว่าไอ้สาย
 สวาคีจะขอลา ไปแก้ความสงไส ในกรุงไกรเมืองคานา ขวันอ่อน
 จงเอกราไม้หัน....กลับ.... อนิจาเชษฐาตรีศ ล้วนคำสัจไม้คำสอง
 หลงเชื่อเหลือตรีศครอง เพราะรศหวานน้ำตานพา จะไปแก้สงไส
 หฤา...ไปเมืองมันหย้า เคื่องวนิดา ไม้หวงห้ามตามพรไท
 น้อยใจที่ตัวชั่ว ไปรักตัวท่านกลใด ท่าน...เสียกลางไพร ก็ษาใจไม้
 เจียมพวง... เออ มาโดน..... จินตรา
 ไม้รักเท่าก่อน ที่ไปไม่อยู่
 จะกลับมามองหมองหมาง ตัวไปใจอยู่ห่าง
 แมน
 มาด้วยพลัน พร..... รับขวัน สุขคืนกลิ่นชลา
 เปลี่ยนสะไบ ไปชมต่างภักตรา หักใจจำไคลคลา
 จากไป เอย

เหนือจะกลับกล่าว ถึงน้อง....ในตำทอง ที่เลี้ยงเคียงประคอง
 ละห้อยหาพระขามี่ เยนลงบุงร้อง เรไร้องตั้งขอสี่ หิวหวั่น
 พรขวันหนี โศกี้ถึงภักศา บาหยันปะเสหรัน ปลิ่นตากะระกาหลา ต่าง
 เสคจทรงกรรแทะทอง สอง

บาทยันประณูนั่งประคอง ปเสหรณ์ทุลสนอง เปนชารดี
 นางชมพุกษามล ที่ตอนต้น ไม้ สี.....
 ละอย่างกัน สวกากีกลมลอ เปนชอ ๆ ทั้งาหนั้น
 ทุกสิ่งสัน อิก.....ต้นต้นหยง
 เปนภุม ๆ ที่ พง ไกลกรนางอ่อน....ประจง....ที่คิดไป ที่เลี้ยงเลือกมาลา
 จะกรองบุหรารำไปถวายให้.....บันทม
 ประสันตา.....

(ซ้ำรุดมาก)

เหยยจะรุ่งวาง น้ำค้างเขยรำเกยภาน อุบลก็แข่งบาน จะ.....
 ระวีวัน คุเหวาก็เรำร้อง สนั่นก้องพนาสัน ไกแก้วะแว่วขัน
 จักจันของภวีร้องใน เสียงคุจคุรียง อัน.....ประโคมไท
 เรื่อ ๆ พระสุริใส จะเขี่ยมมุนพิมานจร เทวา
 สึงหอรเทศพระทรงษร เกรงเกลือกอรินรอนู ทำ.....
 นวย เปนการ กรุงภาลจะอาทอง
 เสรจรระเหงห้อง ประสาทสองพรทรงงาม
 สองโฌมประโลมลาน จะตรีครพร.....ใด ๆ คุนางสืมพิริบเนตร
 ครันชมเขษฐก็สืมใจ อารักหักอาไลย แล้วยกรที่เกยนาง เขนยทองกระกองแฉบ
 ใ้หนางแนบพรกอรวาง อุ่มองพรทรง แล้วถอดถอนฤไทยครวญ
 จากลีหับันชร ระเหงจรเพลาจวน วางองพรทรงสงวนรุ่ง
 เอย

เหยยจากนาง สุรางราช....ระวีวร ก็จากลนิจาปอง
 ทรงโฌมประโลมลักษณ์ วรภักตร์
 ฟ่องฟ้านภาไลย ลงสรง
 อำพนอุบลไซ ค้วยบัวบุษบาบาน ทรงสร้อยสุคันทรศสระสนาน เพื่อองฟุ้ง
 ละดุงदान.....สาวางทรงรำพันเพลง รัเรื่อย.....ฟ้อนระบำ
ร้องซาพญาหง เจ้ารอนลงในกนคร สร้อยสลละอออ่อน.....ละออง เอย

หมูกาพย์ (เทกลอม)

เรื่อง อีเหนา (บทเทกลอมพระบรรทม)

เลขที่ 2 ตู 14 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุด

เรื่อง อีเหนา ตอน อีเหนาตามหานางบุษบา

บังคมประนมม้อมศรีโรจ คัวยมาโนศปรีเปรมกระเหมसार แพบเป็อง
 บาทรรราชกุมาร เชิญสำราญไสยาสน์อาศน์บวร จะถวายเป็นเรื่องอีเหนาคราววิโยค
 กำศรวญโสภจากสร้อยศรีสมร วายพิศรดาภาจร จากสิงขรแสนเศรำเต้าตามนาง
 ปางพระยอชรรดิยาเทวาวงษ ทรระอรองคัวยะคาวินญาหมาง ทรงรถรันทคมาโดย
 ทางวิถีแถวเถื่อนกว้างวะนมวัน คำนึงนุชบุษยากานคาควง ถวีนเทวศเติมทวงโสภคัลยอรุ
 เด่ห์สมเพลิงกัลป์ ประวัควันสถิตยถ้ำทอง เคยถนอมเนื่อนวลดชวนเชยชิต เส้นท
 สนิทรับขวัญกระสรตสอง ชิกขียิววนชวนกระกอง อูระแนบอรุาน้องสงวนชม ยาม
 เชยชวิญแม่เคยชวนพร่อง เสนาะสนองสำเนียงเสียงสม ถ้อยสุนทรทั้นเทียมให้
 เรียมรมย์ ซออ่อนอ่อนค่อนคมโนยนา สบเนตร ๆ น้องซ้องประสาน กระสรตชาน
 ซายเสียวฎาไทยหา สำนัศปรางรศรีนขึ้นอรุา ถึงมนพาพิพเทียบไม่เปรียบปราง
 ประทุมถันแม่ทั้นประทุมเมศ คังบัวทองวิเสศโกมิศสร้าง ยามเรียมต้องมิได้ซ้อง
 เคื่องระคาง นิราร้างโอ้อุบลอยู่หนใด วันพรากจากสร้อยสาโรจรคัน แกะระหัดแห่ง
 เหตุสงไสย สงสารนุชสุคสวาคิเจียนซาคใจ อ่อนพิโรยโสภคัลยร่าพรรณวร ชลในย
 ไหลนองเนตรน้อง กรรแสงพร่องทอดกายสายสมร ประทะท่มอรุาอาทร ระทวยทรง
 อดค่อนโสภกา สั่งแล้วถ้ำสันกระชั้นสั่ง ให้เรียมรับคืนหลังยังคุดา ไพรเราะะเพราะ
 รศพจนา ยังอิมโสดคิตมาไม่เว่นวาย โอ้มิงวิมลมาคแม่เนาไหน จะละห้อยโหยให้
 หอนเห็ดทหาย เปลาเปลิ้วอรุาเอกากาย ถาเว่นวายว่างคินึงถึงพี่ยา ยังใจจะ
 ไคแจ่งแห่งเหตุ จะสูคันททุเรศทุกแห่งหา โดยอริญาชอบซันทั้นครา แม้นกจาสดับคล
 จะควนจร ถึงสงครามที่จะตามทีรุก สรรพทษขึงแย่งแย่งสมร มิคิตกายเสียดายชีวารอน
 รับองค์อรคีนสมภิมยา พระศรีตรีกนิทวนป่วนสวาคิ เร่งให้ราชษาระถีชัษรธา คำเป็น
 พลคั่นคั่นวันนา แยกกระจ่ายรายหายพาพาด มิได้ประสมภมิงสมรมิตร พระเศรำจิตร
 มาในไพรไพศาล ยลพฤษาหลากพรรณอันตระการ ระบคโมกิงก้านเชียวชะจี

บุรุษชาติคาศกเก๋ออน แยมชยายเกษรแซมศรี แบ่งบานตระการกลีบมาลี บ้าง
 ชูช่อช้อยชิววนชม บ้างที่กลีบเหลืองหล่นเป็นผลอ่อน ผลแก้วนอกสุดท่ามงามสม ที่
 งอมหล่นผลกลาดสุชาทม บ้างต้องลมอ่อนห้ามตกตามกัน รุกชวาคาออกผลสล้าง
 พระพิศพลางหวนถึงคิ่งขวัญ แม้นองค์ขุนขบขาวะราวรรณ มาค้ำยที่จะชี้พรรณ
 พฤกษาราย ชวนชมให้แม่รมย์สำราญรื่น ญาไทยขึ้นสองโสมนศหมายยลประยงทรง
 กลิ่นอบอาย เหมือนกลิ่นกายแก้วกัลยาณี กาหลงคิ่งที่หลงประสงค์สวาดี สมประสงค์
 ฤาษีราศร้างพี่ ชักเรียวไว้ค้ำยเคียวเปลี่ยวอินทรีย์ ให้ทิวทฤษ์เทวศอาทเวหา
 เห็นจันทน์ทรงผลสุกศรี คิณวีวรรณน้องเสนาหา พระสืมองค์หลงตะลึงทัศนาวา ว่ายุกา
 แผงตนอยู่ต้นจันทน์ นางแยมแม่นแม่เยื้อนเตือนปราโมท แม่แยมโอสฐ์ยิ่งยัมอัษร
 สรรค์ ประไพภักตร์เพิ่มพิศพิบูลย์พรรณ ยามแยม สรวณชวนกระสันต์กระหม่อม
 ยลสุโนกนา ๆ ในพนัส เฉวียนฉวีครอนเรียงส่งเสียงก้อง บ้างจับเจ้าเกล้าคู่
 เมียงมอง บ้างจับจ้องจิกจันทน์อยู่จ่อแจ แว่คู้เหว่ว้างเวงญาไทยว่า ประหวัคว่า
 เสียงมิ่งสมรแม่ ทัศนากานุชจนสุดแล มิพานภพเพียงแคจะเค็ครอน แหกเต้าคิ่งที่
 เต้าตามน้อง ในเดือนทองทางทุเรศเขตรสิงขร ระวังไพรแค้นไม่ระวังอร ให้
 สมรแม่มาหาอาไลยลาญ สารีกาจับกิ่งแก้วพร้อง เสนาะสนองสัทเสียงสำเนียงหวาน
 ขอวิหกกนกช่วยนำเหตุการ แถลงเล่าเขาวมาลัยได้แจ้งใจ ว่าเรียมเศร้าแสนสร้อย
 ละห้อยหา อสุชลนงหน้าเป็นเลือดไหล สรงเสวยเลยลิมละไป ญาหอนได้นิทราสัก
 ราตรี แต่เที่ยวพยายามตามค้นทุกตำบลทางท่าพนาศรี มิได้แก้วแล้วไม่คืนเข้าบุรี
 เทนกยิ่งทวิระทมทรวง คำเนินรดเลียบธารละหารห้อง ลินฐนงโหลหลาดจาก
 เขาหลวง เป็นฟองฟุ้งใสศศศรีเงินยวง บ้างเป็นหวังถูกล้ำในลำธาร ประกอบด้วย
 นา ๆ ประทุมเมศ คุวิเสศหลายสี่คั้งประสาน สัตบันบัวผันเบิกบาน สัตบุษย์ชุก้านแกม
 ลินจง บัวเวื่อนขึ้นสลับกับบัวหลวง จงกลนิศร์ม่วงพิศวง สัตบงกชบัวสายหลายพวง
 ภูรินบินลงเกล้าเรณู ภูราพิรมย์ชมโกเมศ คั้งที่สมยุพเรศเคียงคู่ ภูมรยังหาเกษร
 ชมชู ที่มีรุจะไค้ชมบางไค้ เอย

หมื่น กาศย์ (เทกปลอม)

เรื่อง บทเทกปลอมพระบรมมหาราชวัง บรรยายลักษณะในวันสมโภช

เลขที่ 3 ตู 114 ชั้น 2/1 มัดที่ 78

ประวัติ ได้มาจากกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เนื้อความเป็นเช่นเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในหนังสือสำเนาวิจารณ์พระเจ้าลูกหลวง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมื่น กาศย์ (เทกกลม)

เรื่อง อนิรุท (บทเทกกลมพระบรมม) อีเหนา (ตอนอีเหนาลักพานางบุษมา)

เลขที่ 4 ตู 114 ชั้น 2/1 มัดที่ 78

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุด

อภิวาทบาทของข้าราชการ ราโชรสร์ตน์รชกุมารศรี โสภณภาคยเพ็งบุษจาจันทร์
 ดินราศีโสภาคินนพา ขอดวายอนิรุทเบารามเรื่อง สุกลักษณ์ฤทธิเรื่องเที้ยวเลขา
 วรรณุจวบไกรโลกา ถวายของอุษาควงมาลัย บางศรีสุกลักษณ์พิบาลนาฏ ข้าราชการ
 เสาวนีนุสนสาร ระเห็จเหิรสูหองมณฑาน รับทยานเที้ยวทองทองอำภร เลขา
 สมเด็จพระกรีสุนิศ ประกาศิทธิแห่งพจนาศร สุรเนตรสังหาญมลาญมอคมรณ์ ทรง
 อุดมเชจรพระยศยง วาครูปก้ามลาศเรื่องมหนีชี ไทสฤติยบันลังก์หลังหง อีกตั้ง
 พระพิศนุพงษ์ บรรทมอาศน์กษงคสายดิษฐ องค์พระลักษมีแนบเปื้องขวา พระมีร์ซ้าย
 ไสยาเคยงคู้ ทรงสังขจักรชากริชู ครุชราชอาศพระภูชราชร อีกองค์พระชินกุมารราช
 พาหะอาศน์มยุเรศเซี้ยวสมร หกหน้าทวาทิศกร ทรงอาภรณ์สรพเทพย์สาตรา
 เลขาของควาสุเทพยท้าว ข้าราชการควแทนควดิงษา เจดิมเกษแสนสุรางค์คณณา
 อบมรสรร์คักญาสุรกาย ทรงมหาวิชราเรื่องเคช สหัสเนตรเลงโลกยแล่งหลาย
 สฤติยไนไพชชยณโสภนพราย ไอ้ยรารวรรณายเจ็ดทรง เลขาองค์พระระวิวาร
 รังสีภาศเรื่องโรทแสงส่ง ทรงวิเชยิรเวไชยญอรร์คยง สองโลกย์ดัลลอยองค์ในนพา
 แล้ววาททรงองค์พระจันทรลี ไสจาร์ลีโชตช่วงในเวหา ทรงรถลวนพลีกไอพารี
 รังสีสองสุชาเขนชน อีกองค์พระอรรคณิรุทช ทรงแรครายเอกอุตมเคโซหล ทั้ง
 พระพายภาคย์พิมด ทรงเทพยไทรญสุดำเริงรมย์ อีกตั้งชิบคีมหาสมุทร รักษาสาย
 สิ้นชสุทธิแต่ประฐม สฤติยทิพยมโหฬารพิมานทม โคนนิยมเหนือหลังนตรีชาร เลขา
 องศวลาहनารถ บันคานยาคผอยฝนทุกสถาน ทรงนาคินเริงร้ายเล็กพิงพาล
 พนักงานระควรรรตา ทั้งพระเทพประษุมทไวยวูฒ ฤทธิรุทด้วยศรชรรค์กล้า
 ฉวีวรรณสุพรรณรจนา ทรงมหาอาภรณ์เพราพราย ทั้งพระไพสพเทวฤทธิ

เนาวิจิตรบุศบกฉันทนาย เห็นอภะรณหงษาพรณราย ผาคณัฒนายสีลาศษิม่ากร
 อิกหังพระพลเทเวศ กระจิ่งกัณคัณเคชฌหิสร สำรวยสวยทรงอรชร วิมานมาศบวร
 สติศัรบมย์ หังพระวิศณุกรรมสรพรวิจิตร วิชชาข่างประสิทธิประสาตรสม นิกรชนชาย
 ข่างยอมนิยม เป็นประสมครุสอนขึ้นมา อิกหังมาตุลีเทวามาตย์ สำรับราชเทพไชย์รัต
 จิบุพทจตุบาทเทวา อิกถวนเทวมุตราประจำขง อิกอนันต์กุชเคนทร์ข่างคราช เนา
 ประสาทเหมรัตน์แสงสง นิกรมังกร เนื่องคณัศวกองค้ เนาอุชงคัศิราชในพระลาพ
 วาคทรงเทวรูปท้าวสวรรค้ หังสุบรรณัทยาकिनรหาร กรุงกระษัรตรท้าวหังจักรพาห
 เว้นแต่ราชถานณรงกา สำเรทได้ควยไวยวรฤทธิ สุกลักณเฒิมจิตรทรรษา เเทร
 นิวัตนิเวศน์รัตนา เนาองคอุษาวิบุลยวรม ถวายรูปเลขาณา ๆ ภาคค้ นางคิคลาก
 ใของค้ประโลมชวัน คานเคือคคังจะเคจควงยัน สะทอนถอนจาบรณโลสี๊ แสน
 นุสรเสวีวสุภูชเรศ พระภักทรเพศผาคเคือคพรณณวี อสุเนื่องเนื่องนองคังวารี
 มา.....สงองคสร้อยสุคตา ประทะทุมอุราครวญทวนถวิน ระทวยทอคกาอินทร์โทยหา
 โอ้พระองคทรงศรีสุนทรา เนานิเวศวนาค้าวโค สเคจมาบรรรฐรบรมสมน้อง
 แล้วยแรมห้องเเทรทางให้โทยให้ ทฤททรงลันลันเสียงซึ่งอาไลย ไม่ไปรฎูเกษหังไว้
 ระกำกรม ท้วน้องแมนมิค้อกิวาท เบื้องขวบาทนถาจะวายสวาศสม ชุกคิคคองค้ค
 กรค้อารมย ระเทีกระทมถมทับทรวงทรง เสียงแรงตนประตีสนธีกระมุทมาศ เนื่อง
 ในราชประยุรพันชคัลไลยหงษ อัปลักณคังหญิงสามาพงษ ชายลี้กลีหีประสงร่วม
 เรียง แมนยาวองทรงอยู่ซึ่งชีวาค ทนทเวศถึงสวาคแท้เพียง ควนคับจิตรลันชีวัง
 จากเวียง ให้สมที่พระมิเคียงคองบัญญัติ นับทิวาเบื่องนาคจะแลลลิบ คังเคือคคับเพญ
 พาคยั้งสีไส นางให้ทวลครวนครว่าพร่าพิไร สอื้นอ้อนอ้อนมาไทเทวี ค่ำรจเรียก
 ฟีนางศุกลักณั รูปลันไมแมนภักทรพระทรงศิริ จะไตรตรงค้อไปฉันโคคี้ อนาถหนัก
 น้องนี้จะวายปราณ ข่างนาฏศุกลักณัวิสุทธิศิริ ยินเทพิทกชถอยถลงสาร อันองราช
 เสาวนิงค้พาล แม้อย่าคานแคคินกำเคาคคอง ยังณรงกาอานาจักร พระทรงรักษัไกรสุท
 เลียงนสยอง มีคโนนวลเคือคังเคือทอง นามอนิรุตคองโสภา ทรงศิริวิบุลยลักณับุพโณม
 กล้องแกล้งชวนประโลมเสนหา ล้าเทพยทรงและองค้ชิตยา ในคณัค้าวคินฟ้าถาเปรียบปาน

ขนิษฐนารถจงบันเทาส์ราโศกสัลย์ จะผาคผันวาทกรรมมาสถาน ยลต้องจิตรสมเจิน
 ยุพินพาด จะซ้อนเชิญญบาลมาร่วมรมย์ เสวยศุภ์เสวยสวัสดิ์เสวยศรี ทุกทิวาราตรี
 ประสานสม ในอุไรเรื่อนรต์นัวโรคม โคนนิยมควงมาลัยกานดา องค์สร้อยเสาวพาคย์
 อุษาศรี สดับที่ศุภลักษณ์กันฐา กไยโยศกเสื่อมเส้าสว่างโศกา เพียงภบภักตรลักขณา
 พระทรงไชย เอย

กรประนมก้มเกษศำรบทบาท พระหนอนารถเขาวเรศทรงศรี พร้อม
 คณาภักยามากมี เคยซบถนอมกล่อมที่ไสยา เชิญไสยาศน์ข้าบาทจะชอกกล่าว
 เรื่องอิเหนาสूरียวังษณาธา ลอบลักนงเขาวเผ่าภารา ในคานาเกิดชุนกุกุชี่
 ฆางพระโณมยงวงษ์เทเวศ ตรีอรอุ่มอรรคเรศโณมศรี ขึ้นชมภิรมย์ฤาดี เพียงภูมิ
 ไค่นานพิมานอินทร์ ส่วฝักกายสายสวาคิลออออน ประจงชอนเชยชิตจิตรถวิน
 ปตีพรตกลลัดกลุมกายนี พระมันมาคยพินตามทางจร ธิบรรดเร่งราชสวาระดี มาใน
 ที่วันะเวศสิงขร พลังมีมชอุยสุนทร สายสมรจงแจ่งเส้นที่โน ที่คอกบังอรกร
 ทรระกอง ไชระตุมาต้องอย่าสงไส กุลกรรแสงโศกาว่าไร คับรันจวนทวลให้เถิด
 กานดา บ้างพระบุตรีนารีรัตน์ สดับอรรดแจ่งเหตุว่าเชษฐา อูระระทิกนิกพรันทวัน
 วิชา ทั้งประหมาเป็นเคื่องแคนแน่นฤาไทย นางผลัดหัดปัดกรพระโณมศรี บึงทวิชุน
 ช้องหมองใหม่ ค้อนคมคุมเนตรให้ภูวไนย หยิกชวนยับไปทั้งวรวงค์ ปางนั้นสอง
 ศรีนารีรักษ์ พังประจักษภิรมย์สมประสงค์ สรวญพลาทางทูลพระโณมยง เออ
 ช่างทรงเปลี่ยนแปลงแต่งกาย ละม้ายเหมือนจรกาไม่เพี้ยนผิด ข้าบาทพิคแนสำคัญ
 มันหมาย ไม่ประจักษตระหนักเหตุต้นปลาย ฤาไทยหายให้คิงตระสิ่งลาน ค้วย
 ความกลัวคังทัวจะวินาศ วิชาชาคสิ้นชีพสังขาร พระทรงโยอย่างนี้ญบาล ขอประทาน
 กิจาให้แจ่งใจ องค์พระยุพเขาวอิเหนานารถ สดับวาทสองนางเฉลยไซ พระขึ้นขอบ
 ครอบถอยทันใด เพราะจนาใจจึงประกอบการกล มะคี่หวิจาที่จะสมเคราะห์ รับเล่น
 เหมาะ ๆ แล้วชัคสน แม้นมิเสแสร้งแปลงปน คงไม่พันเวทนาชีวาวย บาทยัน
 ประนตบงกชบาท ทูลพระวงษเทวะราชฤาสาย ฤาพระมาแสงแปลงกาย ให้มंगาย
 ว่าท้าวจรกา เสคจมิปลอมแปลงองค์ ข้าอนงค์ฤาจะชัคมนัสสา พระทรงนี้เทวีใน

ปรากฏว่า ทั่วหน้าคณาवल ทรงสดับบาทยันรำพันพร้อง เสนาะสนอง
 ปรีเปรมกระแหมสรวญ เอื้อนอรรถรสคอบที่ขอบชวน มิแปลงกายไหนนวลจะให้นาง
 หนึ่งมะตีหวิพื้กับข้า ไคตั้งสตัยสัญญาทั้งสองข้าง จำเภาะภักตร์ปัดมาเป็นถ้ำทาง
 สีมไปดาไรนางเทวี บาทยันไคสดับพจนนาท พระผู้พงษ์อิศรราชเรื่องศรี กรประนม
 กัมเกล้าบุษที แล้วเทพีสอนงบัญญัติ ข้ำพระองค์มิไคหลงลืมสตัย ซึ่งสัญญาอานัด
 ในวิหาร จิตรจำนงจอยูข้างภูบาล สุกรำคานแสนเคื่องเรื่องระตุ เตือนทีไคไคทุล
 มะตีหวิ ของฉลองหอนมีจึ่งงคอยู ไคตามวงษคงประเสีฐเชิดชู ข้ายินคี่ตั้งไคสูสถาน
 อินทร์ ปางพระสุริวงษ์พงษ์เทวัน ะ พังบาทยันภริมย์สมถวิน ีบริบทเร่งรันพลพริน
 จนถึงถิ่นที่ประทับร่วมทาง พระเอื้อนอรรถรสเรียกขนิษฐา สังคามาระตามาเคียง
 ข้าง เจ้าผู้รวมใจอย่าไ่ว่าง สติยัพลัปลลาพลงอย่าตามจร จงจัดกันบันการตั้งกอง
 ทุกแถวของมรคาสิงขร แม้นมีอาสตัยคัศกร เร่งรีบร้อนแจ้งคคีแก่พี่ยา สังเสรจุ่ม
 องค่อนุชนาฏ ขึ้นทรงราชสินทพทัวเกล้า เรวแรงแข่งวายุพิศภา พระคั่นคัคคัสถมา
 ถ้ำทอง เอย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมื่น กายย์ (เทกลอม)

เรื่อง เฉลิมพระเกียรติ (เทกลอมพระบรมม) ฯลฯ

เลขที่ 5 ตู 114 ชั้น 2/1 มัดที่ 78

ประวัติ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพิศมัยสร้อยประทาน

วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2460

- (1) เทกลอมบรมม
- (2) เทกลอมบรมม เรื่อง อิเหนาตอนจากเมืองหมันทยา
- (3) เทกลอมบรมม เรื่อง โคบุตรตอนส่งสารไปให้นางอำพัน
- (4) เทกลอมบรมม เรื่อง จันทโครบ ตอนเข้าถ้ำมัจฉิน
- (5) เทกลอมบรมม เรื่อง รามเกียรติ์ตอนพระรามเคียด
- (6) เทกลอมบรมม เรื่อง สังข์ทองตอนถูกขับไปอยู่กระท่อม
- (7) เทกลอมบรมม เรื่อง ไชยเชษฐ ตอนสุวิญชาถูกขับ
- (8) เทกลอมบรมม เรื่อง อิเหนา ตอนอิเหนาพบกับอุณากัน

เรื่อง เฉลิมพระเกียรติ (เทกลอมพระบรมม)

เรื่อง อิเหนา (บทเทกลอมพระบรมม) ตอน อิเหนาจากเมืองหมันทยา

เรื่อง โคบุตร (บทเทกลอมพระบรมม) ตอน ส่งสารไปให้นางอำพัน

เรื่อง จันทโครบ (บทเทกลอม) ตอน เข้าถ้ำนางมัจฉินท์

เรื่อง รามเกียรติ์ (เทกลอม) ตอน พระรามเคียด

เรื่อง สังข์ทอง (บทเทกลอม) ตอน เงะปากกับรจนานถูกขับไล่ไปอยู่กระท่อมปลายนา

เรื่อง ไชยเชษฐ (บทเทกลอม) ตอน นางสุวิญชาถูกขับออกจากเมือง

เรื่อง อิเหนา (บทเทกลอม) ตอน อิเหนาพบกับอุณากัน

เหอเย้นอมเกษ หนอนเรศคิสร เขยบันทมให้ถาวร ช้านอยจะเหให้
บรรทม ล้วนเหล่านงน้อม สพรังพร้อมทั้งนางนม พี่เลี้ยงเคียงบัมคมชักสายพระ
กรงทอง ต้นบทก็ขึ้นเลี้ยง เสนออะสำโงงไม่มีสอง ลูกคู่รับขับร้อง เพราะพร้อง
สำเนียงนวน คังทรอสีปี่แก้ววิเวกแว่วโหยหวน เทถวายพระทราวมสงวน หน่อไทให้
ไสยา ทูลกระหม่อมจงบันทมเป็นบรมศุกษา ให้พระชนพรธราชยืนยาวก้าวร้อยปี
โรศันอันตรายออย่ากล้ากลายพระโฉมศรี ให้ยิ่งยวดในชาติรี สวัสดิศกสำราญ พระยศ
พระยิ่งใหญ่ ออย่ามีใครมาปูนปาน ที่บรมสมถานพระร่มเกล้าของเราเออย

เหอเย้นอมสิโรจ ค้วยปราโมทเปรมปรี ยอกรอัญชูลี พระวราชกุมารา
ปางเมื่อพระบันทม เป็นบรมศุกษา พระภักตรฌองเพียงจันทรธา เมื่อส่องฟ้าเรืองรอง
สถิตเหนือวังรงกรง คังรดทรงผืนผยอง สายสีพระสูทรสอง คังชงทองและฉัตรไชย
ข้าหลวงทั้งปวงพร้อม คำนับน้อมพระหน่อไท คูกังดาราใน นภภาพันพโยมบน ล้อม
ดวงศศิทรเมื่อขจรแจ่มกลางหน โขตนาเสศจกล สุชาคณโรจี พระทูลกระหม่อม
จงบรรทม ออย่าปรารมหมองศรี จะเศร้าเสียพระฉวีมีวหมองไม่ต้องการ บรรทม
เกิดพระจอมเกศชติยเยศชเรศไท ปราศจากซึ่งโงยโงย นิราศร้างห่างเหินจร
ออย่ารู้มีพระโรศัน สพรังสิ่งอวาร นิระพานบันทานจร สำราชมราชภิรมยา เหวออัน
มีจิตประพศคคิคริศยา เกรงพระเคชเคชาประลาศคลาอย่าสมปอง เจริญพระยศ
ยิ่งใหญ่ ออย่ามีใครถึงสอง พระชันณะษาประมุลมองประมาณมีร้อยปีปราย สะเดียน
ชเรศชาติรี นเรนทรสืบสาย โขตโรจเรื่องราย คังสุวรรณเทวินเออย

เหอเยยบัมคมบาท พระวราชชติยวง ไสยาตในพระกรง อนงก่ล้วนกัน
แกว่งไกว ต้นบทจะโอสครวญ ผู่งนางก็ชวนกันรับไลว บรรทมเกิดพระจอมไกร จะ
เหให้พระนิทรธา จะเริ่มเรื่องระเคนจร จากครหมันหยาคลา ออกนอกทวารธา
ชำเลื่องคูปราสาทศรี ให้ร่อนทรวงท่วงสวาดี ไม่เคยคราศศักราทรี จินทรธาเวลานี้
จะโสกีพิโรครวญ มาทยาจะเศร้าสร้อย นึกนอยมโนหวล วาที่จะหมองนวล จะชวน
กันจำนนจา สามพระนุชจะโสภเศร่า จะร่อนเร่าในอุธา ไม่มีผู้จะชูอารมสุคาให้
คลายคณิง ตัวพื่อจะจากจรไม่วายอวารถวิลถึง เอนองลงลำพิง แล้วชักม่านกำบังกาย
คังจะบัมพระสุรีเยศและชอนเหตุให้สรญุหาย เสศาคามลีลาบาย พระพายก็พัดร่าเพยเออย

เหอเอี้ยวที่ ระเด่นมนตรีสุริวง ทราบสารพระพิตุรง พิโรธว่าว่าพรมา
 แสนทุกระทมจิตร คังป็นบิคในอุรา ทอดถอนธาไทยวา แสนทุกระทมทรวง แสนร่อน
 คิวรสรัก บันคานหนักสิ้นทั้งปวง คังเทาจะจากควง ยิวาที่จจะจำไกล โฉมบุษบา
 นั้นจะโสพรรสักเพียงไหน จึงตองจิตรรตุไพร ประจวบเจอะมาชิงนาง หลงรัก
 ไม้รูคิด จะเอาชีวิตมาวายวาง ถ้าแม้นงามเสมอนาง จินตราคีควรตาย จึง
 แกล้งกล่าวขบยายกล จะยกพลนิกรกาย เชิดชื่อให้ภายชาย อิกเจ็ดวันจะยกเอย

เหอเอี้ยวกะหมังบังคมคัลแล้วทูลไป ช้านักพระภูวไนยเสด็จคว่นเถ็ดพันปี หนึ่ง
 ทางกั๊กันคาน ไม้พันกานจะเสี่ยที เสรจราชไทยรี แล้วจึงกลับมาสมเอย

เหอเอี้ยวองค้อเหนา ยิงโศกเศร้าในอุระทาง ทุกที่จรจากนาง ยิงพุนเทวศอวาร
 จึงตรัสกับคหมังไป ทานจงอยู่ในพระนคร ตอรุงสุริยากร จะริบยกไปให้พัน จึง
 ตรัสกับประสันตา ให้เตรียมโยธาสักห้าพัน รุงราตรีจะผายผัน ไปช่วยกรงพระเจ้า
 อา สั่งเสจรเสดจจร จากบรรรฐที่ข้างนำ นิ่งแนบพินคา จึงยื่นสาราให้คูลาง
 คัวที่จจะจากเจ้า ออย่าโศกเศร้าจงบันจาง เพราะเก็คณรงจึงตองร้าง ควงยิวา
 ออย่าจาบัล เปนความจริงไซแกลงลวง ออย่าโศกทรวงเลยจอมชวัน จึงคลี่สาราให้
 คูลานออย่าบัลเลยน่องเอย เหอเอี้ยวจินตหรา พังเซฐาอพิเปรบย แคนชัคครัส
 เฉลย ช้าแจ้งลันในวิญญาว่าคานานั้นเก็คศึก ฤล่ำภักถึงบุษบา กล่าวกแล้งคัว
 มารยา บัคสาราเสี่ยพันที พิโรธำกำศรคโศก แสนวิโยกพันทวิ เพราะเชื่อลันและ
 ว่าที คังแต่นี้จะตรอมใจ พระไปแล้วทีไหนเลย จะคีนเคยมาอยู่ใน เมืองหมันหยานี้
 ไชร์ แต่จะไกลทุกวันเอย เหอเอี้ยวพระทรงโฉม จึงปรอบประโลมชนิฐา
 ไชจะกล่าวเปนมารยา คูลารากอนเปนไร ทีฤาจะแกลงร้าง ไม้จี้คจางเสนหใน
 ถ่าทีแกลงเฉลยไซ แล้วทำไมจะโสกี พระพิตุรงท่านเค็องชัค หนึ่งลือคักมาวันนี
 ถึงสามครั้งแล้วเทวี ทีรักเจ้าจึงไม่จร ครั้งนี้สุดจะชัค จึงแจ้งอัทแกบังอร เสจร
 ณรงจะริบจรอชยาวารเลยน่องเอย เหอเอี้ยวอากาศ สุดอจจะพรณา
 มีคาวคาวรา คาวมาห้ศคิน คาวเตาคาวผา โคกี้ลาไผผิน คาวครุชยุหนาคิน คังจะ
 บินขึ้นโบกบน คาวสำเภทมีเสาไซ นายท้ายและต้นหน คาวข้างเหมือนข้างยล

จะเสียนพระจักรา คาวจักรก็เหมือนโถม งามประโลมเส่นหา คาวภูคาวจุมราย
ทศาศประจำคง ควงเกลื่อนก็เลื่อนฟ้า คาวคารางามระหง แสงรัยจับองค์พระผู้
พวงนราเอย

เหอเอยประนมกร ถวายพรพระจักรา ขอให้พระชันษา
ยาวยืนสักหมื่นปี สิ่งทุกให้สำราญ ข้อคำตานอย่าไคมี ให้เลิศลพพิศพี ในแหล่งหล้า
สุธาทาน ขอให้พระเกษียศ ปราบทุกฐาน สัตว์จะแผ้วพาลให้พ่ายแพ้อปรา ให้
มีไชยมงคล สถาปเป็นสุขา ทรงผนวชบรรพชา ให้อยอกยิ่งในทางธรรม ขอให้
สำเร็จกิจ พระทรงฤทธิเฉลิมขวัญ ข้าพระบาททั้งปวงนั้น ถวายพรพระองค์เอย

เหอเอยจะกล่าวถึงไท่ท้าวเทวา ซึ่งสถิตค้นพฤษชา พฤษเทวาอำนวยไชย ขอ
ให้พระเขาวเรศ เรื่องพระเคชฤทธิกาล สถิตศุกสำราญในพระกระมลให้เบิกบาน
อารักเทพยเจ้า ซึ่งดำเนินในเขตรสถาน ถวายพรพระกุมาร พระเกษียศท่านทุก
ธานี จำเริญพระชันษา ให้ศุกขาเกษมศรี พระโรคาอย่าไคมี สวัสดิคิมงคล อากาศ
ในย่านกว้าง แดงทางพนาหน ถวายพรจำเริญผล ให้เลิศล้นพระเคชา พระเกษีย
และพระยศ ให้ปรากฏทุกทิศา ทุกไท่ท้าวเทวา อำนวยพรถวายเอย

เหอเอยรอนอากาศอมรินธิราชเจ้าเมืองบน เสียงเทวจำเริญผล แชะของประจก
กรรม จึงเสด็จยุรยาค ลงจากอากาศผายผัน ประสาทพรค้วยพลัน ปกาสิทธิอำนวยไชย
ภรของพระองค์ท้าว พันตาเจ้าสุลาไลย สี่ชื่ออำนวยไชย ถวายไว้ทุกสิ่งอัน ข้อหนึ่ง
ให้ไค้ครัส พระทรงสวัสดิเฉลิมขวัญ โปรดสัตว์ในสามัน ข้ามโอคชิกันคาน ให้พัน
ห้วงมทรนพ ข้ามภพสงสาร คำรบสองพระทรงญาณ ให้ไค้ผ่านพระภารา ครองราช
สมบัติย สิบกระษัตริย์ไปวันน่า คำรบสามองค์พันตา ให้ทรงฤทธิประสิทธิพร กระเคื่อง
พระเคชพระเวชขลัง พระกำสังคังไกรษร ที่สี่ประทานพรทุกสิ่งสวัสดิคักำจักไภย
เจเริญพระชันษา พระปญาให้ว่องไว พระองค์ประสาทประสิทธิไว้ จำเริญในพระ
พรเอย

เหอเอยเหอถวาย ถึงเรื่องนิยายแต่ปางหลัง ให้พระองค์เชอ
ทรงฟังเมื่อแรกจะตั้งไบลงกา มีพระมิ่งมงกุฏชื่อโคบุตรสุริยา ทราบข่าวพระชิตา
ตกฤตราครอมใจ โอ้อำพันขวัญเนตร เจ้าอูนีเวศวังไทน วันนีพี้จะไปมอบไมตรีนาง
นึ่งนิกกรีกเกรง ทรงเพลงยาวพลาง ขอเป็นค่านำทาง คอยสว่างในวิญญาเขียนใส่ใน
ใบตอง ให้ขุนทองปักษา รับสั่งสุภณาให้อาสาหรานีรับไป ให้กับเจ้าสาวสวรร องค์

อำพันพิศมัย แล้วดูกนน้อยกรอयीใจ จงอยู่ในวังเอย

เหเอยขุนทองคาบทองแถมกำลึง วิกป้อมประคองบัง บินขึ้นยังนพาง เคลื่อน
คลอคลอแย กระจีอแปปีกหาง จับไม้ที่ไกลปร่าง เอาทองวางไว้ดับตา แล้ว
ขุนทองจึงร้องบอกว่าเจ้าครอกเพคะ เกิดแก่รับสกุณา ลูกเหนื่อยหนักหนาแล้ว
เอย

เหเอยสาวสวรรค์องค์อำพันมาลา แว่วเสียงสกุณา ก็เผยนำ
พระแกล ไอ้เจ้าสาริกาแก้ว เจ้านาแล้วฤาแก้วแม่ จงเข้ามาในนี้แน่ อย่าอยู่แต่
นำปรางเอย เหเอยขุนทอง คาบทองแล้วบินไป จับกลอนอรไท วางใบ
ทองลง ขุนพลอตกอยู่จอกจอก ข้าพบพระพอทั้งสององค์ ลูกพูดความไปตามตรง ว่า
ลูกนี้หลงอยู่ในวัง ว่าพระแม่ให้ทานกิน แต่วันคืนลูกฝารัง สองพระองค์เชอพังเชอ
ก็ยังมีนตี โฉมยงพระองค์ไหน น้ำพระทัยเชอดี สิ่งไรก็ไม่มีสมที่จะแทนคุณ ครั้นจะ
ขึ้นไปเฝ้าแทนก็สุดแสนจะ เกรงบุญ แม้นพระแม่ได้การุญจะคอยอุณาเอย

เหเอยรังสัน องค์พระจันทร์โคจร วาศนามาพานพวรนพุมุจริน ถึงประตูหา
เหนยักขาเป็นหมิน รบสู่อสุรินพบนยอยยับลงกับกร ตรงเข้าไปในคูลา เหนยคาควง
สมร โฉมเจ้าเทพธัมมกริตกรนั่งร่อยมาไล ความรักจึงทักถาม โฉมงามผู้ยอก
พิศมัย เหลียวดูพระภูวไนย ขึ้นมานั่งบนสังเคียง โฉมเจ้าเทพในสถาน ออกจาก
วิมานมุกเดเสียง นวดนงเจ้าส่งเสียง รักรูปนิราวจะกลืนกิน นึกขามจึงถามไถ่ นีมา
แต่ไหนพระทรงศีล สุริวงภาพงอินทรบดินอยู่ควาแค้นใจ ที่เปบนบดินป็นเกษมาเทียว
เรียนเวชวิชาไสย แล้วมาหัดไสยเชอบอกว่าคูลอยู่ถ้ำทอง ที่คั่นคองพงวิเวก ขอเชิญ
เสกเป็นคูลสอง ว่าพลางทางประคอง นางนองก็ถอนรทวยเอย

เหเอยเหถวาย ถึงพงนรายอดิศร เชิญเสกจลงไสยาตพระอุอาศอดงกร พระยี่กุ
อันฆวร อาศอดอนไ้รององค์ พี่เลี้ยงเคียงประคอง มีไ้รองกรรแสงทรง สาวสุราง
นางอนง ชักพระกรงบรรจงไกว นางชับกลอมก็พร้อมเพรียงประสารเสียงสำเนียงไซ
เหถวายพระสายใจ บรรทมให้สำราญองค์ ข้าบาทจะขอล่าวถึงเรื่องราวพระหริวง
รับสัตยพระพิตรง ออกเคิตรดงพนาวา เอกองเอกอค์ ทั้งพระสักอนุชาติคตามพระจักรา
ออกเคิตรป่าพนาไล สงสารเจ้าพี่เอย นีดาไม่เคยจะเคิตรไพร เก็บแต่ผลไม้ แบ่งปัน
กันกิน สงสารเจ้าพี่เอย นีดาไม่เคยจะเคิตรดิน เหยียบกรวดทรายหิน ขอกข้าบาท

ความพระจักกฤษ มิได้คิดแก้ไขว่า ออกอยากโภชนาธรมมาพระองค์เอย

เหอเอยเงาะคง พงกระษัตริจนา นำสมภทเวทนา อยู่ในป่าพนาสัน เสวยแต่
 ฝือกมัน เป็นนิจวันทุกเวลา แสนสงสารนางกระษัตริย ช่างปรนนิบัติภักศลา นวดพื้น
 คั้นมาทา อยู่ในป่าพนาไลย พลบค่ำย่ำแสง จักแจ้งที่อาไศรย เก็บพื้นมาสุ่มไฟ
 เก็บใบไม้มารองนอน ยากจนเป็นพันคิด เอาอิฐมาต่างหมอน แสนสงสารสองบึงอร
 ออย่าอวารเลนน้องเอย เหอเอยชู้สิกรจะกล่าวกลอนกล่อมถววย สาวสุราง
 ก็เรียงราย ล้อมรอบพระกรงทอง พี่เลี้ยงแลนางนม ขอบังคมทูลสนอง ข้าบาท
 มงกุฎลอลอง ประคองเคียงให้ไสยา ประทมเถิดพระทูลเกษ ออย่าทเวศกระแสงหา
 ใครเห็นเป็นขวัญตา ยิงเพ่งพิศยิ่งติดใจ ทรงเบญจนรลักษณ ดวงพระภักคังแซไช
 พระโอรุอิมยัมลไม พิไลศรีศกาคัดชม เกิดในเสวตรฉัตร เป็นกระษัตริ์ควรม
 พระเนตรคำขำคม พระกรกลมคังเกลากลิ่ง พระปรีชาภักสามารถ แสนฉลาดไม่มีถึง
 ช้าน้อยคอยคณึ่ง จะทิ้งภาพระบารมี ขอเทวาสุรารัก สถิตจักระราษี ช่วยบารุง
 พระบุตรี ใหลยวียนพระชนมมาล เทพอยู่ชมภุคต์ ช่วยกำจัดที่โสภคัล ให้เป็นสุขทุก
 นิรันมารับขวัญพระทูลหม่อมเอย ฯ เหอเอยพระไชยเชษฐ มงกุฎเกษมไหสวรร
 ครอบครองเหมัน ฝูงก้านัลนารี สุวัญชายุภาภัก เป็นเอกอัครมเหสี ทั้งเจดสวัสติ
 กระษัตริ์ เป็นที่ชื่นเคื่องในวิณญา พระไชยเชษฐไปครองช้าง ให้เจคนางอยู่รักษา
 จึงยุภินสุวัญชา ประสูทรบุทรายาใจ เจคนางจึงผันแปร เข้าช่วยแก้ช่วยไซ เอา
 ลูคนางไปฝังไว้ เอาท่อนไม้มาไว้แทน พระไชยเชษฐมาแต่ป่า เธอโกรชานันเหลือ
 แสน ชับนางเสียดกลางแดน วัลดากั้แคนเคื่องเอย เหอเอยตัวพี่ องค์บ้นหยีสูกาหธา
 ติตตามวนิดา มาราบมิสาอนุากัน เหลือบไปก็คล้ายคลึง ประหนึ่งจะเหมือนสาวสวรร
 ทอดสนนิตคพัน สำคัญองค์ไ้ห่งงวย นาคกรายชายภักนรลัก็สะสวย สงไสยใน
 รุบรวย ระนวยระนาคกระษัตริ์ เทเวศเข้าคนจิตร รั่าพิงคิคคณึ่งศรี ถ้าแมนเป็น
 กระษัตริ์ ที่พี่จะละอย่านีกเอย เหอเอยวันอาทิตย์ ควรคคพิศวง
 พระอาทิตย์ฤทธิร มาอุ้มองค์ภาไปซ่อนไว้ยั้งวิมาน สมานมิตรพิศมัย หวังจะตาม
 เจ้างามไป ยังเวียงไชยอาทิตย์เอย เหอเอยวันจันทร์ สำคัญว่าองค์ ศศิทร
 ภาณุชสายสมรไปซ่อนไว้วิมานจัน ชมนุชสุดสว่าค วรรณากุกระหม่มสัน อยู่เป็นสุข
 ทุกนิรัน ขอเชิญพระจันลงมาเอย เหอเอยวันอังคาร

เลขที่ 6 บทเห่กล่อมพระบรรทม 3 บท ตู 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78
ประวัติ รับจากพระญาณวิจิตร แท พ.ศ. 2460

เนื้อความซ้ำกับเลขที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมื่น กาศย์ (เห่กล่อม) เรื่องบทเห่กล่อมพระบรรทม

เลขที่ 7 ตู 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ เจ้าจอมมารคำทิ้ม ถวาย พ.ศ. 2461

เห่เอยพระโมลิก....พระกริศดา.....นอเนื่อพระ.....

.....

..... พี่เลี้ยงประคององ ให้ไสดสงพระคงคา

จักระรง ขึ้นพระกรงทองเอย เห่เอยพระทูนกระหม่อม สมเปนนจอนันครา ประทม

พระแท่นแว่นฟ้า เป็นผาสุกสำรานรม พระพี่เลี้ยงประคองกล่อม องพระจอม.....

โปรดเกล้า..... เป็น.....รมสุกใจ บรรทมเท็ดพระทูนหม่อม สพรังพร้อม

.....ไกร สำรานราชาไท อยู่ในพระกรงทองเอย เห่เอยนอเนื่อเรศ อัน

เรื่องเคชมที่มมา ทรงโฉมระโลมโลก ใครเหนโสกกสนหา ประทมพระแท่นแว่นฟ้า

สำรานราชาไท พระพี่เลี้ยงประคองสนอม นางคัมภล่อม.....

ทรงจำเรียงเสียงใส ชับไม้โมหรี นางคั้นเสียงชับกล่อม องพระจอมโมลิสี ทรงฟัง

เสียงกระสือรี ให้วาบจับพระกัน แสนขึ้นพระอารม คังได้ชมนางสวัน สบายของพระทรง

ขวัน ให้กสนพระไทเอย (ในสมคไท ไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ เอก โท ในหลายที่)

เห่เอยพระพานเกล้า แลคจจากดาววคิงสวัน มาโปรดเกล้าเลากำนัน ไทเป็นสูกสนุก

สนาน งามระเส็ดเน็ดฉาย นอเนื่อ.....เสจไวยุณมา พรูบทรง

คูเพลาเพสีกงามประเส็ดกว่าเทวา สติคแทนเสก.... เนาวร์คิในปรางปรา นาง

กำนันคนานน่า มอบเวยูเรยั้งรัน คัมภล่อมก็พรอมเพรยั้ง เพราะคังเสียงนางสวัน

.....ธาทไทไกรระสน ขึ้นราชาไทเอยบนแทนทอง..... เป็น

สูกสำรานรม พังเสียงสำเนียง.....ไทเจยจับพรอารม สบายของทรงประทม สำราน

ราชาไท อนิรุค ประเส็ดสูกฤทไกร

พนาสิ หังเสนาแลพิเลยั้ง ประคองเคยั้งพระโฉมสิ สมเดจพรจักรี ตำรินพรไททรัน

จั้งเรยักพี่เลี้ยง มาประเยั้งพรทรงขวัน นอนคักจะผายผัน ไปเทยวยังมุกจสิ้น จโค

ชมนางกิ้นนอน อรชอนเน็ดฉิน พวคนางกิ้นรัน เคยมาเลนชลทาน ตรัคแลวกัทรง

เครอั้ง อรวมเรอั้ง แกวประคัมวับวาม ดูแวววามอรามตา สรอย

คุงวรวีปเป็นนักนา เพชแนมแกม..... ประคัมหมางกุชทรง แต่งองเสจลับ แล้วก็
 จับพรชนทรง ขวนพีเลียงทั้งสี่อง เสด็จลงจากพลับพลา พรเสด็จยุรยาด เทียวประพาดชม
 พริกสา เกือบจ้ไกลัญญา พร..... ครั้น.....ชลาไล ทั้งพีเลียง
 ร่วมใจ ก็ลงไปสงชน พระหักกานบัวแดง มาที่มแทงกั้งสี่คน พระพีเลียงทั้งสี่คน สหักอุบ่น
 มารับรอง ทางก็ตีกีปี่ว่า คุงงามสำณพ้อง ญูโนก็ไววอง ทั้งสี่ก็ครองนักนา เสด็จส่ง
 ชลทาน พรญูยานก็ยาคตา แฝงองพรจักรรา คอยหานางกินรี เท่เออยนางกินเรศ ญูประเทศ
 สิงคร ทั้งหานวนลอลอง เชือกินอนพนาดี ทั้งบิครแลมารดา มรนามาหลายปี ทั้งหากินรี
 เคยไปส่งชลทาน ฝ่ายนางแก้วกินรี ญูเป็นที่ยอกสงสาน จึง.....
 ไป.....ทรวง ว่าแล้วก็แคลวคลาด ยุรยาดจากเขาหลวง เกบบบผาพกาควง
 มารอยเป็นพวงมาไลทรง แล้วยืนเลมเกบรัก มารอยซ้กเป็นส้อยสน แล้วยืนเลมเกบพียง
 มารอยทรงเป็นทับทรวง ฟีกุณแก้ว....เป็นสร้อย เอามาร้อย.....ซอนสลับเป็น
 ทับทรวง แลวใส่สวมเป็นทองกร พุดจีบแลพุด..... มา.....เอาเกสร
 สลับซ้บซอน เอาเกสรกั๊กงา แลวยกยอกสอดสรอย พยอมเป็นพรอยจำรัตตา เขมชาวม
 ลีลา มาท่า.....อันมันจง รอยสาโรคเสจแล้ว นางแวงนวนลหง ตางสอดใส่เครื่องทรง
 ทั้งหองก็ยาคตรา โบกปิ่นผืนร่อน ตางปิ่นพ้องในเวหา ทั้งหงกินรา มาถึง.....
 ตางคนเกสมสัน บอกันทั้งหาคคน บางก็เกบอุบน มาตัดกันไหนองยา แล้วก็.....
 เจ้าพระยาเหอเอยพร....
 พรอุณรุคสุริวง แอบแฝงพุ่มพง คอยคองนางกินรา ครั้นเห็นพวกกินนร เจาปิ่นรอนราม
 แลวพุกเชลเหรา พรจักรราให้เียนทรวง จึงบอกสี่พีเลียง ไปกลาวเกรียงกับพุ่มพวง
 ว่าฉันรักสุคาควง อันที่จุลวงอย่าสงกา ยามนอนก็ไม่ดิบ ไหวาบวับ..... แบนจรอง
 ชลนา ก็ไคกว่าวันเอย

เลขที่ 8 ตู 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ เป็นของสงฆ์วัดมหาธาตุ พ.ศ. 2467

เรื่อง บทเห่กล่อม

เฮเอ๋ย พ่อจำเรีญพจจะเมิดจะลมลง นิชทราในเปลตรง จงค่างวัฒนา
โรคโภยอย่ามาเปียน นามเสียนอย่าปีพา ไค้วชในสาสนานับวัดสาแปดสิบปี เจริญอายุวันฉะ
สุชะพะละจำเรีญศรี ให้ถาวรสวัสดิเป็นนิจวันทุกวันเอ๋ย ฯ

เฮเอ๋ย พอยอตรักษ อย่าเล่นนักเกินเวลา เชิญพจมาไศรยา นิจทราให้
ลับริงบใจ พอแข่งนักจะหักมือ พอขึ้นคือจะทุกไม้ นอนเถิดพอสายใจ จะไกวให้พอนอน
เอ๋ย

เคื่อนเอ๋ยเคื่อนหงาย ไม่สบายในวิญา คิครคะนึ่งถึงสุคา ชมจันทราแทน
อนง ทรงกรทหมตเมฆ ลอยวิเวกสูงรหงษ นวนนางสำอางองค์ ทรงเครื่องแล้วค้ำเนินมา
เวลาการป่านฉนี้ไม่ภาที่เข้านตทรา โทยให้อาไลยหา แจงกิจาฎาเปล่าคาย ให้อวรรคด้วย
รักษโศกสลักไม่สบาย หวังจะชมให้สมหมาย ลมพระกายช่วยพิศภา เรื่องที่เราเศร้าหมอง
บอกให้น้องแจงกิจา อยู่เดียวเปลี่ยวอรุราสุคาไม่เหนน้ำใจเลย ยามกิน ๆ แต่ทุกไม่มีสุขนิจา
เอ๋ย สักเมื่อไรจะได้เซยร่วมเขนยแนบนิชทรา จะหักห้ามซึ่งความรักให้ประจักษ์แกวินยา
ทวนคิควนิกา ไสยาไม่สมประดี เอ๋ย ฯ

เทเอ๋ยพจดวงจิตร จงสถิตยให้ถาวร กล่าวพจน์เปนมบทกลอนจะกล่อม
ให้พจไสยาต์ เริ่มความตามประดม ได้อบรมเจริญมา ให้พจสืบในวงษาศิริสวัสดิพิพัฒผล
เจริญใจอย่าไค้ทุกข์เจริญสุขเปนมงคล เจริญทรัพย์เจริญชนม์ ทุกทิวาราตรีเอ๋ย ฯ

หมวกาพย์ (เทกลอม)

เรื่อง บทเทกลอม หลวงสารประเสริฐ (นุค) แต่ง

เลขที่ 9 ตู 14 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุด

คำเทกลอมสำหรับเทถวายสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ หลวงสารประเสริฐ
(นุค) แต่งทูลเกล้าฯ ถวาย ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว คัดมาทอน
หนึ่งความว่าดังนี้

เนื้อความเป็นเช่นเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ สำเนาวิจารณ์ให้ชาลวงหลวง
พระนิพนธ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หม่อม กาย (เหกล้อม)

เรื่อง บทกล่อมลูกหลวง กลอนสอนหญิงชาววัง

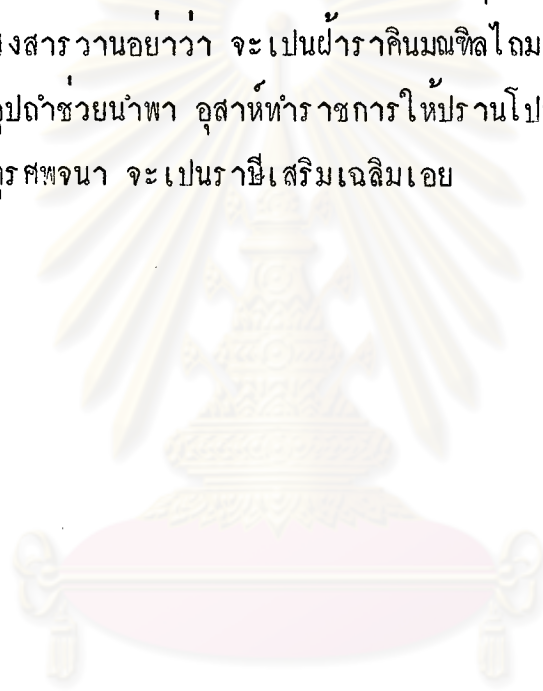
เลขที่ 10 ตู 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ ได้มาจากกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เหอเย่พระเยาวรุจี เสจรประสูตรไม่สมประสงค์ อคฺศราพาพระองค์
มาเข้าครรรค์คนอัปรี พระยอคหญิงมิ่งโมลิต จุติณิศพระชนนี แสนสงสารพระหลานหลวง
อคฺลยควงกระษัตริ์ เหมือนโมราจินคาคี ตกอยู่ที่ลีสำราญ จะชิดเนียดก็เก็ดยกกลิ่น
เหมนที่ถิ่นระโหลาน สารพรรณจะกันคาน ทั้งอ็ดถกแล้วยกัน (ขาด) เงินไหลมาสัก
ชาจุม จฯ เกตปุ้มอายุ..... ตากเทพเทพ.....บาท บรมนารถ
นาถา ลำพิ่งหม่อมเจ้าจอมมารดา แต่.....ก็ไมแล

เหอเย่พระบุตรี ประสูตรศรีสดาวร คือองค์อินทรอัปสร สมมุติเทพยนาวิ
กำเนิดในเสวตฉัตร เชื้อกระษัตริ์เฉลิมศรี เฟื่องฟ้าทั้งทาศรี สำราญรื่นต่างชื่นชม จาก
คุลิตสถิตยห้อง ก็พอฉลองเฉลิมกรม ในองค์พระ..... ต่าง ๆ นิยมทรง
สมยา พระนามราชสุริยวงษ พระวรวงษทรงกลอนอักษรสาร มารอพิจิตรขนิษฐาภภาพาน
เพราะโปรดปรานปราณีจึงชี้แจง แดละองค์ทรงปรายพิมายบอก เหมือนไค้คอกพิกุลทอง
อันดวงแสง คนไม่สู้รู้สันทักจึงคักแปลง เหมือนตีแต่งแหวนตะไบให้ใสมือ วิไลยสาวชาว
วังกำลังนี้ ย่อมเป็นที่คนเอนคฺไม่รู้อา สิ่งอันไคไม่สันทักจงทักปรี เสียให้คีมี่ชื่อเลื่องลือยศ
เป็นสตรีนี้เน่น้องเป็นของรัก เป็นที่ชิดชื่นชวนให้หวนหา งามสิ่งไคในแค้นแค้นสุชา ไม่
งามกว่ารูปผู้หญิงจริง ๆ จัง พระจันทร์ทองดวงฟ้าบนอากาศ ก็เดือนจิตรพิศสวาศถวินหวัง
ถึงชูช่วงควงเคนก็เหนยง ไม่สู้สาวชาววังกำลังงาม เป็นที่เสบยเซยชมพิรมย์สุข ประโลม
ดูยหลงรักไม่พักถาม จึงประคิฐคิตแสดงให้แจ้งความ สงวงงามไว้ให้เอี่ยมเสงี่ยมงอน
ยามค่านินเคินไปไหนให้ชา ๆ คอยเงยหน้าพอสบายสายสมร หมสละไปเสียให้ตึงจึง
ทอดกร แต่พ้ออ่อนช้อย ๆ ระหวยที่ เมื่อยามนั่งสั่งกำขับ ให้พับเพียบ ให้ราบเรียบ
กิริยามาระศรี ตั้งสันเท้า...กรพ้ออ่อนตี ให้บังที่พวงพุ่มประทุมทอง ยามนิทราย่า
ให้สอดมือกอดคอก ตำรายกกายภักตร์คีมัวหมอง ให้ระหวยทอดกร...หมอนรอง

เข้าทั้งสองข้างนั้นอย่าชนชู ยามสบายชายเนตรประเวศเที่ยว อย่าเหลือบเหลียวเล่น
 คาปะตาหู คอยเยื้องกรายเนตรสังเกตุ ต่อเหนรุจึ่งคอยชะมอยมา หนึ่งห้ามแทนแสน
 สรุปร่างบำเรอบาท เปนเพื่อนาชการกิจ....อิจนา อย่าเล่าความลับแกลงแจ้งกิจจา
 แล้วจะพาความผิดมาคิดพัน พุกอะไรไม่ระมัดบ่าหยัดถ้อย มักใส่สร้อยเกนเลยขึ้นเค็มชั้น
 ทูลชะอ่อนวอนวังทุกสิ่งอัน คนทุกวันนี้มิให้ใครไค้ดี หนึ่ง.....เฝ้าเหล่า
 มหาค ออกคาคาศนอมประณตบทศรี ล้วนเป็นข้าเฝ้าลອງรองขุดี อย่าพาที่เชยชมอย่า
 ถมใคร จนชั้นจิตคิดสงสารวานอย่าว่า จะเป็นเฝ้าราคินมณฑลไถม หนึ่งป็นคานาโชนลกรม
 วนข้างใน เอาใจใส่อุปถัมภ์ช่วยนำพา อุตสาห์ทำราชการให้ปรานโปรด คงเป็นโสทรเป
 ดิทธิชนินฐา สดับตรศม์ทุรศพจนา จะเป็นราชีเสริมเฉลิมเออย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมื่น กาศย์ (เทก ล่อม)

เรื่อง พระประจงเลขา (บทเทก ล่อม) ตอนนางอุบลแปลงเป็นแขก

เลขที่ 11 คู่ 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ เจ้าจอมมารดาทับทิม ถวาย พ.ศ. 2461

เหอเอ๋ย โฉมของพระประจงเลขา สติในที่ไสยามีแต่อาวรวรรณ แต่ยล
 แขกก็แปลกจิตร ไม่เพียงนิคอุบลนวน ฤาโฉมงามงามสงวน เจ้าแปลงแปลงเป็น
 แขกมา ทำไฉนจะได้แจ้ง ให้สิ้นแครงวิญา ว่าโฉมขององค์ดา ฤาจะเคนให้เห็นจริง
 แล้วหวนคิดพิศวาด อนงนาคนิญิง แต่อักษรไปรวริงไม่เหมือนอิงแอบของ คนิงรัก
 ยิงนักทรวงให้เงางวงฤาตั้งง ไสบบางที่นางทรง เอาคลี่หมี่ประทม เอย
 เหอเอ๋ยพระประศิค กับวินิต..... เหนทรงริค เซอนิตตรา คลี่ผิวคลุ่มอง
 พิเลียงพิรมยัมพัก ทูพระอักษร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมุกาพย์ (เท่กล่อม)

เรื่อง รามเกียรติ์ (บทเท่กล่อม)

เลขที่ 12 ตู 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ เจ้าจอมมมารดาทับทิม ถวาย วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2461

เห่เอ๋ยเห่ถวาย พระพงนรายอดิศสอน เชิญเสด็จลงไสยาศน์ พระอุอาศอรัง
กร พระยี่ภู่อันนวรยออกก่อนไท้ให้ พระพี่เลี้ยงเคียงประคอง มิให้ร้องกันแสงทรง
ซักพระกรงบันจงไกว นางขับกล่อมก็พร้อมเพรียง ประสานจำเรียงส่งเสียงใส
กล่อมถวายพระสหายใจบันเทิงให้สำราญองค์ ช้าน้อยชอกกล่าวถึงเรื่องราวพระหริวง
รับสัดพระบิตูรงมาเคียดงพนาวา อี้อัคคเทวินพระลักษมีองค์สีดา ทั้งพระลักษณูชา
มาธรมายู่แดนคง แสนสงสานเจ้าพี่เอ๋ย สีดาไม่เคยจะโสภทรง ผอมชบพระรูปทรง-
พระทรพนักมณั้ว เพราะความรักพระจักกฤษ มิได้คิดชีวิตตัว พยายามติดตามด้วนนาง
ไม่กลัวสิ่งใด ๆ สมเด็จพระหริวงยวดพระองค์ตามเพศไส นางสีดาผู้ยาใจก็ทรงพรค
คาวบคี่ ช้างพระลักษณูชาที่พาเป็นถาณี กองกำอหุสดี อยู่ที่บันสนดา เอย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หม่อม กาศย์ (เหกลอม)

เรื่อง พระอภัยมณี (บทเหกลอมพระบรรทม)

อนิรุท (บทเหกลอมพระบรรทม)

เลขที่ 13 ตู้ 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ กรมหลวงสมรรัตนศิริเชษฐประทาน

16 มกราคม 2459

ตอน พระอภัยมณีปลอมตัวเสด็จไปในรณางวันลา

ตอน อนิรุทคร่ำครวญหานางคู้สาวท

เนื้อความเป็นเช่นเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ สำเนาวิจารณ์เห่าเจ้าดูหลวง
พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมื่น กาศย์ (เห่กล่อม)

เรื่อง พระอภัยมณี (บทเห่กล่อมพระบรรทม) ฯลฯ

เลขที่ 14 ๓ 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ ชื่อวันที่ 20/5 126

1. เรื่องพระอภัยมณี (บทเห่กล่อมพระบรรทม)

ใจความ

1. ตอนศรีสุวรรณฝันหวานถึงนางเกศรา
2. ตอนนางสุวรรณมาลีชวชเป็นควาบลินี
3. ตอนสินสมุทรกับนางอรุณศรีมีบวช นั่งคุยกันอยู่
4. ตอน นางอรุณศรีมีบวช นอนเล่นบนเปลลางะออนพระเจ้าป่า
5. ตอน นางวันลาขับม้าหลงในป่า
6. ตอน พระอภัยมณีปลอมพระองค์เสด็จอยู่ที่ท้ายรถนางวันลา
7. ตอน นางวันลาทำหีบแล้วส่งสารพระอภัยมณีที่ประทับที่ท้ายรถ
8. ตอนนางสุลาสิวันขับลำน้ำทำนอง ถวายนางวันลา

2. เรื่อง บทเห่กล่อมพระบรรทม 11 บท

3. เรื่อง บทจับระบำ (นางเมขลา) 2 บท บทจับระบำ (รามสูร) 1 บท

4. เรื่อง กากี (บทเห่กล่อม) 1 บท

ครุฑอุ้มกาเกีสมทวิป

เนื้อความเป็นเช่นเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ สำเนาวิจารณ์-

เขษาคุณฑหลวง พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำรงราชานุภาพ

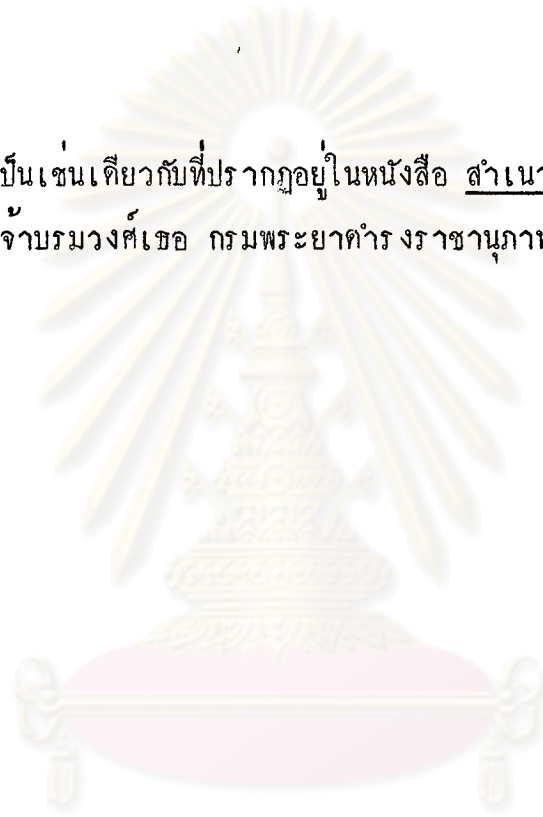
ภาพ (เหล็กอม)

เรื่อง บทกล่อมลูกหลวง 2 บท

เลขที่ 16 คู่ 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ ไ้มาจากกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เนื้อความเป็นเช่นเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ สำเนาวิจารณ์เหล่าลูกหลวง
พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพ (เทกลอม)

เรื่อง อุณรุท (บทกลอม)

เลขที่ 17 ๓ 114 ชั้น 2/1 มัคที่ 78

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุด

ตอน นางสุภลักษณ์เที่ยววาทรูปเหมือนมาให้นางอุษาดู

อภิวาทบาทหงขำรงค์ยศ ราโชรศรัคณ์ราชกุมารศรี โสภณพาศ์เพียง
 ยุพาจันทร์ ลินราศีโอภาสในนภา ขอถวายอุณรุท.... เรื่อง สุภลักษณ์ฤทธิเรื่องเที่ยวเลขา
 วรรูปจบไตรโลกา ถวายองค์อุษาควงมาลัย นางศรีสุภลักษณ์พิบาลนาฏ ขำรงค์ราช
 เสาวนีนุสนธ์สาร ระเห็ดเห็นสูหองคัมภานัก ธิบทยานเที่ยวทองทองอากร เลขาสมเด็จ
 พระศรีศุภิศ ประกาลิทธิแห่งพจนาสร สุรเนตรสังหาญผลาญมอคมรณ หรงอุสุภเคจร
 พระยศยง วาครูปกำลาสเรื่องมทิตี ไทสถิตยบัณลังก์สังหงษ์ ติงรูปพระพิศนุพงษ์
 พะทมอาศน์ภุขค์สายสินธุ องค์พระศักดิ์มีแนบเป็องขวา พระศรีชัยไสยาเคียงคู่
 ศรงสังข์จักรคนตรีชู ครุขราชอาศน์พระภูษราชร อีگونهพระขรรค์กุมารราช พาทน์
 อาศน์นุเรศเขียวสมร...หน้าทวาทัสกร หรงอากรณสรพเทพยสาตรา เลขาองค์
 วาสุเทพยทาว ขำรงค์ดาวแค้นดาวตึงษา เนลิมเกษแสนสร่างค์คณะนา อภิษรสรร์คักัญญา
 สุนทรกาย หรงมหาวิชราเรื่องเคช สหศเนตรเลงโลกย์ยุดแห่งหลาย สถิตยในไพชยน
 โสภณพราย ไอยรารวรรณ์นายเจ็ดทรง เลขาองค์พระระวีราช รั้งศรีภาษเรื่องโรจ
 แสงสง สถิตยวีเชียรเวไชยันจรรคยง ส่องหล้าโลกย์ลอยองค์ในนภา แล้ววาททรง
 องค์พระจันทร์คณ์ ไสจำรัสไซตช่วงเวหา หรงรถลั่นผลึกโอฟ้า รั้งศรีส่องสุขาเป็นชน
 เลขาองค์อัคนีรุท หรงแรกร้ายเอกอุตม์เคไชหล ติงพระพายุ.....ทรเทพยไทรณ
 สำเร้งรมย์ อีگونهชิบตีมหาสมุท รักษาสายสินธุสุทธิแต่ประดม สถิตยทิพย์มโหฬารพินานทม
 โดยนิยมเหนือหลังนทีซาร เลขาองค์วลาहनารถ บันดาลหยาดฝอยฝนทุกสถาน หรง
 นาตินทร์เร้งร้ายเล็กพิงพาน พนังงานระควะสันตา วาคองค์เทพยประชุนไวยวุฒ
 ฤทธิรุทด้วยศรขรรค์กล้า ฉวีวรรณสุพรรณัจนา หรงมหาอากรณไพรพราย ติง
 พระโกสรพทเวะฤทธิ เนาวิจิตรบุษบกฉันฉาย เหนือกะนกงษาพรรณราย ผาคผันผาย

โดยนิมิตดวงมาลัยกานดา องค์สร้อยเสาวพาคย์อุษาศรี สดับพิศุภลักษณ์ภรรยา กโฆยโศก
 ส่างเศร้าเสื่อมโศกา เพียงภมภักตร์ลักษณะพระทรงไชย เพราะสองสัญญาบิตสนธิ
 จะณจัญพานให้ตักโฆย ภอยินนาง.....กำหนดใน กระสรรต์.....
 ด้งอามฤคทิพย์รศในสุทัศน์ ลอองหยักเย็น.....ยินคินิยมสมอวาร
จค้ำรัสด้วยสุนทโรวาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพ (เหล็กอม)
เรื่อง ภาพเหล็กอมพระบรมม
เลขที่ 18 ตู้ 114 ชั้น 2/1 มัดที่ 78
ประวัติ ไ้มาจากกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เนื้อความเป็นเช่นเดียวกับเลขที่ 16

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติของผู้เขียน

นางสาวชุตีมา พลานุเวช เกิดเมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2501 สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2523 และเข้าศึกษาต่อที่บัณฑิตวิทยาลัย ปีการศึกษา 2524

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย